

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum omnes Beati æqualiter cone[n]tur ad visionem beatificam
eliciendam. disput. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Pro solutione tertij petendum est à Soto, quid intelligat quando ait, visionem non esse maiorem aut perfectiorem, nisi propter maiorem vel minorem concursum Dei, quo concurrit cum intellectu subiens vicem speciei intelligibilis. Si enim intelligat, non esse maiorem, quam sit id, quod efficitur Deo concurrente vice speciei intelligibilis, simul tamen concurrentibus intellectu & lumine gloriæ, concedenda est illi maior propositio, & neganda minor, in qua manifestè petit principium: supponit enim ex parte potentie solum lumen gloriæ conducere ad quantitatem visionis beatificæ. Si verò intelligat ex solo concursu Dei subeuntis rationem speciei intelligibilis pensandam esse quantitatem visionis, neganda est maior: quoniam effectus non est pensandus ex vna dumtaxat parte totius causæ, sed ex tota causâ: Deus autem concurrens vice speciei intelligibilis est pars causæ, quæ cum lumine gloriæ & intellectu efficit vnam totam, atque integram causam beatificæ visionis. Si denique intelligat tantam esse visionem, quantum Deus exprimit, dum subit vicem speciei intelligibilis, eò quod verbum productum per visionem non sit simile lumini gloriæ, aut intellectui, sed essentia diuinæ concurrenti vice speciei intelligibilis, concedenda est maior, & neganda est minor, in qua simili modo petit principium. Non enim iuxta quantitatem tantum luminis gloriæ exprimit plus, aut minus se ipsam essentia diuinam, dum instat speciei intelligibilis concurrat, sed iuxta quantitatem potentie & luminis gloriæ simul.

Ad quartum, quod plus ponderis habere videtur, quam cætera, posset primò responderi, concedendo sequelam: visio namque beatifica confertur iuxta proportionem meritum: lumen verò gloriæ non nisi posita æqualitate potentie. Cuius rei ea est ratio: quia visio est præmium respondens meritis: lumen verò gloriæ non est præmium, sed confertur tamquam medium ad eleuandam & confortandam potentiam, vt consequatur præmium: quare quoniam vbi melior est potentia, minus lumen sufficit ad consequendum præmium æquale meritis, minus luminis ad id ei confertur, atque ita fit quodammodo compensatio inter Angelos superiores & inferiores, ac homines habentes æqualia merita, vt quantum alij superant alios facultate naturali, tantum ab eis lumine gloriæ superentur. Erit autem parua admodum additio luminis, quippe cum parua admodum quantitas luminis multo magis conducatur ad incrementum visionis, quam magnus excessus virtutis naturalis. Neque refert quod Angelis superiores careant ornatu parua illius quantitatis luminis gloriæ, quo exceduntur ab hominibus, aut Angelis inferioribus habentibus æqualia merita: quoniam lumen non confertur per se ad ornatum, sed ad visionem, in qua præmium essentiale consistit: accidit verò, vt simul cedat in ornatum. Solutio hæc, licet quadam ex parte satisfaciatur argumento, quod ad visionem beatificam attinet: quod tamen attinet ad id, quod additur de amore & fruitione, quæ visionem beatificam consequuntur, & cum ea constituunt integrum præmium essentiale, non satisfaciatur. Quare prætermisissis aliis solutionibus, possumus secundò respondere, negando sequelam. Et ad primam partem probationis dicendum est, ad prouidentiam diuinam pertinere eo ipso, quod Deus ita vult perducere in suam beatitudinem res habentes facultates naturalis intellectus & voluntatis inæquales, conferreque illis beatitudinem pro quantitate meritum cuiusque, compensare inæquali-

tatem illam virum naturalium ipsarum suo influxu immediato, quo vna cum lumine gloriæ & potentis earum inluit in visionem, amorem, & fruitionem: quod præstabit influendo tantò efficacius eo influxu, quantum satis sit, vt effectus sint æquales: ita enim fiet, vt vbi merita fuerint æqualia, non solum præmia essentialia æqualia sint, sed & lumen gloriæ, & habitus caritatis voluntatis. Quare intellectus humanus cum æquali lumine gloriæ producet æqualem visionem ei, quam producet Angelus, Deo per suum influxum immediatum in visionem compensante maiorem illam vim intelligendi naturalem, qua Angelus hominem superat. Similiter voluntas humana, existente æquali visione diuinæ essentia in intellectu, & æquali habitu caritatis in voluntate, producet æqualem amorem, & fruitionem ei, quam producet Angelus, Deo similiter per influxum suum immediatum in amorem & fruitionem compensante id, quod plus inluit voluntas Angelica quam humana. Ad probationem ergo, in forma negandum est, ex eo quod Angelo & homini habentibus æqualia merita conferatur æquale lumen gloriæ effici, vt Angelus melius diuinam essentiam intueatur: Deus namque maiori influxu cum homine in visionem totum id compensabit, efficietque, vt visiones sint inter se æquales.

DISPUTATIO III.

Utrum omnes beati æqualiter conentur ad visionem beatificam eliciendam.

PRIMA SECUNDÆ q. 71. art. 5. ostendimus in voluntate, idemque dicendum est de intellectu, conatum ad actum non esse aliquid distinctum ab actu, vt præcisè emanat à potentia. Vnde quam intensè appetit voluntas, tam intensè conatur, & quam intensè intelligit intellectus, tam intensè quoque ad actum intelligendi conatur. Dixi: vt præcisè emanat à potentia: quoniam si accedat aliqua pars causæ, quæ cooperetur & adiuuet potentiam, vt habitus aut aliquid simile, nullum est incommodum, quod potentia tunc minori conatu, tamquam pars vnius integræ causæ, producat intensiorem actionem: in ea tamen actione, vt præcisè emanat à potentia, nõ haberet potentia plus influxus, quam haberet in minus intensa actione, quæ ab ea, vt ab integra causa emanaret, vt loco citato latius explicatum est. Tantum namque est virtutem vt tria per se solam producere actionem vt tria, quantum eandem virtutem, adiutam ab alia virtute vt tria, & cum ea coniunctam, producere actionem intensam vt quinque: neque enim corpus aliquod lucens minus inluit, quando in aliquod punctum, à nullo alio agente adiutum, producit lumen vt tria, quam quando alterius agentis superuenientis ope producit in idem punctum lumen vt quinque: quoniam æquale est sine alterius ope producere lumen vt tria, ac producere tamquam partem integræ causæ lumē vt quinque, actione videlicet & influxu alterius superadditi agentis adiuuantis actionem & influxum prioris in singulas partes luminis quod producitur, vt loco citato latius ostensum est.

Constituta igitur ea sententia, quæ asserit, tam intellectum quam lumen gloriæ influere immediatè in visionem, agereque non liberè, sed ex necessitate naturæ, ac proinde toto conatu: seu quantum possunt, sit prima conclusio. Quando potentie sunt æquales, & lumen gloriæ æquale, beati æqualiter conantur.

Conatus intellectus est voluntatis quid.

Prima conclusio.

44.

44.

conantur. Hæc manifesta est, quoniam nihil est, unde vnus intellectus magis, quam alius conetur.

Secunda conclusio.

Quando potentie sunt æquales, & lumen est inæquale, conatus intellectus per lumen est inæqualis: conatus verò potentie per se ipsam, vt partem causæ influentis immediatè cum lumine gloriæ, est æqualis. Primum patet, quoniam vbi præcipua pars causæ est maior, actio influxus, atque ad eò conatus illius est maior. Secundum verò probatur, quoniam vbi pars causæ est eadem, aut æqualis, actio influxus, ac proinde conatus, vt ab ipsa præcisè emanat, est æqualis, licet actio totius causæ, propter concursum alterius maioris virtutis cooperantis, sit maior. Hæc conclusio est contra Sotum, qui putat, non posse esse maiorem visionem, quin etiam intellectus magis, efficaciusque conetur. Et paulò ante etiam dixerat, non posse esse maiorem visionem, quin intellectus magis concurrat. Vtrumque autem est falsum: intellectu namque æquè concurrente, & æquè conante, potest esse clarior visio propter conatum maiorem per lumen gloriæ, si maior copia luminis gloriæ simul influat, aut si Deus suo concursu immediato in visionem efficacius influere velit.

Statim refutatur.

Tertia conclusio.

Quando potentie sunt inæquales, & lumen gloriæ æquale, aut etiam inæquale, conatus potentiarum est etiam inæqualis. Probatur, quoniam vbi melior, ac maior est potentia agens, ex necessitate naturæ, est maior actio & influxus, vt ab ipsa potentia immediatè oritur.

DISPUTATIO IV.

Vtrum quicumque gradus beatitudinis expleat appetitum beati.

Quoniam ostensum est beatos inæquales esse beatitudine, explicandum erit, vtrum quicumque beatitudinis gradus expleat appetitum beati: an verò, qui pauciores gradus habent visionis beatificæ inexpletum, inquietumque habeant appetitum. Quòd ergo qui pauciores gradus beatitudinis habent, inexpletum habeant appetitum, suaderi potest primò. Quia quandiu restat aliquid desiderandum, quod sub ratione maioris boni offertur, appetitus non est expletus, nec quietus: sed quicumque inferiorum beatorum restat desideranda beatitudo æqualis beatitudinibus superiorum beatorum, eique offertur sub ratione maioris boni, quam sit illud bonum, quod possidet: ergo neque quietum, neque expletum habet appetitum beatitudine, quã possidet.

Parti, quæ negat suadetur primò.

Confirmatio.

Confirmatur hæc ratio, quoniam quicumque inferiorum beatorum cognoscit beatitudinem superiorum beatorum, eligeretque potest circa illam actum desiderij, qui vtiq; erit naturalis quoad speciem actus: ergo appetitus naturalis illius non est expletus beatitudine, quam possidet.

Secundò.

Aliæ res non solum appetunt consequi suum vltimum finem, sed etiam eòsequi illum perfectissimo modo: vt lapis non solum appetit esse in centro vniuersi, sed etiam esse in illo perfectissimo modo, ita vt centrum ipsius lapidis sit in centro vniuersi, neque expletur appetitus illius donec id consequatur: ergo homo non solum appetit consequi Deum per visionem beatificam, sed etiam consequi illum meliori modo, qui esse possit: neque appetitus illius erit expletus, quousque id assequatur: non ergo quicumque gradus beatitudinis appetitum beati expleat valet.

Conueniunt omnes Doctores, appetitum cuius-

A que beati expletum esse beatitudine, quam possidet iuxta illud Psal. 16. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Dissentiunt verò in reddenda ratione, unde id proficitur. Quidam enim huius rei causam in diuinam providentiam referunt: quæ vt ex æternitate prædestinavit beatos ad diuersos gradus beatitudinis, ita eis adaptauit & præscripsit appetitum, qui illdem gradibus perfectè expletur. Hæc tamen opinio non placet. Cum enim in omnibus beatis appetitus sit eiusdem rationis, neque aliquid superadditum designetur, quo coarctetur & restringatur ad diuersos gradus beatitudinis, in eptè assentitur à Deo facta talis in diuersis beatis ad diuersos gradus beatitudinis aptatio, ac limitatio.

Beatitudo in quocumque gradu explet appetitum cuiusque beati.

B Alij causam huius rei esse dixerunt, quòd constituerit Deus non concurrere cum vnouoque beatorum ad appetitionem maioris beatitudinis, quam sit ea, ad quam est prædestinatus, & quam suis meritis consequetur: eaque de causa vnumquemque contentum esse sua beatitudine, neque appetere maiorem. Hoc autem licet cum aliqua probabilitate dici possit de appetitu voluntatis pro actu elicitò: de appetitu tamen naturali intellectus & voluntatis, qui propensio est sine actu elicitò, abque probabilitate aliqua assereretur: eò quòd huiusmodi appetitus eiusdem rationis sit in omnibus beatis, neque sit actus aliquis intellectus, aut voluntatis, sed potentie ipsæ ex suis propriis naturis atque essentis ita inclinatæ. Nec verò, si de actu tantum elicitò voluntatis dicatur, placet. Quoniam id non esset appetitus beati in se ipso, vt beatitudinis, quam possidet, esse positum expletum, sed solum negatiuè, atque ab extrinseco, quatenus Deus concurrere nollet cum beato, (cuius tamen vis appetendi minime secundum se ipsam esset expleta) vt eliceret desiderium eius rei, qua adhuc indigeret, vt appetitus ipsius expletur.

D Dicendum ergo est, beatos vi cuiuscumque gradus beatitudinis habere appetitum sui intellectus, ac voluntatis perfectè expletum & satiatum. Cuius rei ea est ratio, quam artic. 1. disputatione 2. reddidimus. Cum enim appetitus naturalis intellectus sit primò ad cognoscendum verum indeterminate, quòd naturaliter potest cognoscere, & secundariò ad cognoscendum hoc & illud eiusdem generis verum, atque ad eò ad cognoscendum totam latitudinem veri, quam naturaliter potest cognoscere, & appetitus naturalis voluntatis sit ad appetendum bonum, quod viribus naturalibus intellectus potest ei ostendi, & secundariò ad appetendum hoc vel illud eiusdem generis bonum, atque ad eò ad appetendam totam illam latitudinem boni: in Deo autem clarè viso continetur eminenter tota latitudo veri & boni, quam intellectus naturaliter potest cognoscere, & voluntas potest diligere, atque in visione ipsa beatifica, qua Deus possidetur, continetur eminenter omnis cognitio naturalis, quam intellectus potest habere, & in amore Dei clarè visi omnis amor naturalis, quem voluntas potest habere: sit, vt Deus clarè visus nõ minus expleat appetitum intellectus, & voluntatis, quam expletur tota latitudo veri & boni naturaliter cognita & amata, quã intellectus & voluntas naturaliter possunt cognoscere & diligere. Quare cum hæc perfectè expletur, eò quòd sit totum id, ad quod appetitus naturalis intellectus & voluntatis se extendunt, vt articulo 1. disputatione 2. ostensum est, sit, vt Deus clarè visus, in quocumque gradu videatur, perfectè etiam expleat vtrumque appetitum naturalem, intellectus scilicet & voluntatis, imò longè perfectius, quam tota latitudine cognitionum

Beatitudo cuiusque gradus explet appetitum beati.